

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिइनेछ ।

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)					पूर्णाङ्क:- २००		
पत्र	विषय	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	प्रश्न संख्या × अङ्क	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन	विषयगत	६	६ प्रश्न × १० अङ्क = ६० (तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक उत्तर)	१००	४०	३ घण्टा
			२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० (समस्या समाधानमूलक उत्तर)			
द्वितीय	सेवा सम्वन्धी	विषयगत	६	६ प्रश्न × १० अङ्क = ६० (तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक उत्तर)	१००	४०	३ घण्टा
			२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० (समस्या समाधानमूलक उत्तर)			
द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)					पूर्णाङ्क:- ३०		
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	मौखिक				३०		

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको उतीर्णाङ्क ४० प्रतिशत हुनेछ ।
- प्रश्नहरु यथासम्भव नेपालको सन्दर्भमा सोधिनेछ । प्रथम पत्र प्रशासन र व्यवस्थापनमा विभिन्न एकाईको अङ्कभार निम्न बमोजिम हुनेछ भने द्वितीय पत्रमा द्वितीय पत्रको पाठ्यक्रम उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

एकाई		अङ्कभार
१	राज्य र सरकार	२०
२	सार्वजनिक प्रशासन	२०
३	संगठन	२०
४	व्यवस्थापन	
५	विकास प्रशासन	२०
६	विकासका प्रमुख आयाम र समसामयिक सन्दर्भ	
७	सार्वजनिक सेवा तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह	२०
८	नेपाली समाज र यसको बनोट तथा केहि ज्वलन्त विषयहरु	

- यस पाठ्यक्रम अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समुह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

६. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरु मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित हुन पाउनेछन् ।
७. पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०७०/१२/२७

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान सेवा आयोग

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समुह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :- प्रशासन र व्यवस्थापन

१. राज्य र सरकार

- १.१ राज्य व्यवस्थाको परिचय तथा संचालनको सिद्धान्त
- १.२ शासनको राजनैतिक तथा प्रशासनिक संरचना
- १.३ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम
- १.४ नेपालको वर्तमान संविधान
 - १.४.१ मूलभूत विशेषताहरु, कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका
 - १.४.२ मौलिक हक, निर्देशक सिद्धान्त र राज्यका नीतिहरु
 - १.४.३ संवैधानिक तथा कानून निर्मित निकायहरुको कार्य एवं तिनको कार्यक्षेत्र
- १.५ राज्यको पुनसंरचना र संघियता
- १.६ सरकारको स्वरूप
- १.७ राज्य र नागरिकता
- १.८ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- १.९ कानुनी राज्य र मानव अधिकार
- १.१० आरक्षण र सकारात्मक विभेद तथा लैंगिक सवाल ९न्भलमभच ६ककगभक०
- १.११ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
- १.१२ नागरिक शिक्षा र यसको महत्व

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उदेश्य, कार्यक्षेत्र र चूनौतीहरु
- २.२ प्रशासनिक विधिहरु (कार्य विश्लेषण, कार्य विवरण, कार्य मूल्याङ्कन, कार्य विस्तृतिकरण, कार्य ढाँचा, संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति)
- २.३ सार्वजनिक प्रशासनको संचालन विधिहरु
 - २.३.१ समन्वय : अर्थ, महत्व र समन्वयका तरिकाहरु
 - २.३.२ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण
 - २.३.३ सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- २.४ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन प्रशासनको भूमिका
- २.५ सार्वजनिक प्रशासनमा निर्णय लिने प्रक्रिया
- २.६ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरु: नियुक्ति, बढुवा, तलब सुविधा, सुपरिवेक्षण, बृत्ति विकास, कार्यक्षमता मूल्यांकन र अवकाश
- २.७ सार्वजनिक प्रशासनमा जनशक्तिको स्थान, उत्प्रेरणा, गुनासो समाधान, नेतृत्व शैली, व्यवसायिक स्वास्थ्य तथा सुरक्षा, व्यवसायिकता, नैतिकता, आचरण र अनुशासन, पुरस्कार र दण्ड/सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

३. संगठन

- ३.१ परिचय, स्वरूप तथा संगठन गठनका आधारहरु
- ३.२ संगठनका सिद्धान्तहरु (आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणको सिमा, पदशोपान) र नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा त्यसको प्रयोग
- ३.३ संगठनका केही प्रमुख पक्षहरु: संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य
- ३.४ नेपालको केन्द्रीय र स्थानीय सरकारको संगठन स्वरूप
- ३.५ सल्लाह दिने निकाय र निर्णय लिने तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

३.६ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, संगठनात्मक स्वरूप, कार्यविधि तथा सेवा आयोगको भूमिका

४. व्यवस्थापन

- ४.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र आधारभूत सिद्धान्तहरू
- ४.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरू
- ४.३ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
- ४.४ व्यवस्थापनका विभिन्न प्रकार (सहभागितामूलक, नियन्त्रणात्मक)
- ४.५ व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरू (द्वन्द्व व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, दैवी प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन र परिवर्तन व्यवस्थापन)
- ४.६ सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन
- ४.७ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामुहिक सौदावाजी (Collective Bargaining)

५. विकास प्रशासन

- ५.१ विकास प्रशासनको अवधारणा र सिद्धान्तहरू
- ५.२ नेपालमा विकास प्रशासनका प्रयास, अवरोध, चुनौति तथा सम्भावनाहरू
- ५.३ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया
- ५.४ योजनाबद्ध विकासको अवधारणा र चालु आवधिक योजना
- ५.५ विकासका लागि योजना प्रणालीको सान्दर्भिकता
- ५.६ विकासका प्रमुख साभेदारहरू: सरकार, निजी क्षेत्र, गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था र उपभोक्ता समूहहरू
- ५.७ विकास योजना तथा परियोजना बीचको सम्बन्ध
- ५.८ परियोजना चक्र (Project Cycle)

६. विकासका प्रमुख आयाम र समसामयिक सन्दर्भ

- ६.१ मानव विकास र पूर्वाधार विकास
- ६.२ दिगो विकास: अवधारणा एवं नेपालमा दिगो विकासका प्रयास तथा चुनौतीहरू
- ६.३ सुशासन र विकासको सम्बन्ध
- ६.४ सामाजिक न्याय, सामाजिक परिवर्तन र विकास
- ६.५ वातावरण, जनसंख्या व्यवस्थापन र विकास
- ६.६ विकासमा सूचना-सञ्चार प्रविधिको भूमिका
- ६.७ विकासमा जनसहभागिता, विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण
- ६.८ द्वन्द्व पछिका पुनरनिर्माण र विकास
- ६.९ सहस्राब्दी विकास लक्ष्य (MDGs)
- ६.१० आर्थिक वृद्धि तथा आर्थिक विकास

७. सार्वजनिक सेवा तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह

- ६.१ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
- ६.२ स्थानीय सेवाको अवधारणा, स्थानीय निकायमा जनशक्ति विकास र व्यवस्थापन
- ६.३ सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- ६.४ सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको दायित्व

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समुह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

६.५ सार्वजनिक सेवा प्रवाह

६.५.१ अर्थ, महत्व तथा सेवा प्रवाह गर्ने तरिका/माध्यमहरू

६.५.२ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता

६.५.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकको भूमिका र सेवाग्राहीको अधिकार तथा दायित्व

६.५.४ राष्ट्र निर्माण र सामाजिक परिवर्तनको संवाहकको रूपमा सार्वजनिक सेवाकर्मीहरू

८. नेपाली समाज र यसको बनोट तथा केहि ज्वलन्त विषयहरू (Burning Issues)

७.१ बहुल समाजका विशेषताहरू

७.२ राष्ट्रिय एकता र अखण्डता

७.३ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक
अवस्था/रहनसहन

७.४ आदिवासी, जनजाति, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको विद्यमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू,
समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

७.५ ज्वलन्त विषयहरू: गरीबी, बेरोजगारी, जनस्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, उर्जा संकट र उर्जा
संरक्षण, प्रदूषण तथा फोहर-मैला व्यवस्थापन

॥ समाप्त ॥

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी

१. आर्थिक प्रशासन

- १.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र र प्रमुख कार्यहरू
- १.२ सार्वजनिक प्रशासनमा आर्थिक प्रशासनको महत्व
- १.३ आर्थिक प्रशासनसंग संलग्न निकाय : (नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय, केन्द्रिय तथा कार्य संचालन स्तरका कार्यालयहरू)
- १.४ नेपालको आर्थिक प्रशासनमा सूचना प्रणालीको व्यवस्था
 - १.४.१ आर्थिक प्रतिवेदन र यसको प्रयाप्तता
 - १.४.२ व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा आवधिक प्रतिवेदनको महत्व र भूमिका
- १.५ आर्थिक कारोवारमा वित्तिय तथा प्रशासकीय जवाफदेहीको आवश्यकता
- १.६ नेपाल सरकारको आर्थिक प्रशासनमा प्रशासकिय प्रमुखहरूको जिम्मेवारी र जवाफदेहीको व्यवस्था
- १.७ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा प्रशासकिय प्रमुखहरूको जिम्मेवारी र जवाफदेहीको व्यवस्था
- १.८ भ्रष्टचार निवारण ऐन, २०५९
- १.९ सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५
- १.१० आर्थिक प्रशासनमा केन्द्रीय बैंक, वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, वीमा, सेक्युरिटी तथा पूँजी बजार, कर्मचारी संचयकोष, नागरिक लगानी कोष र औद्योगिक विकास निगमको भूमिका
- १.११ आर्थिक प्रशासनमा अन्तर्राष्ट्रिय वित्तिय तथा विकास संस्थाहरू (विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष, एडीबी र यु.एन.डी.पी.)
- १.१२ नेपालका सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थापनाको उद्देश्य, विद्यमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरू
- १.१३ सहकारी कोष संचालन व्यवस्था
- १.१४ आर्थिक प्रशासन संचालनमा पेशकीको व्यवस्था, पेशकी फछ्यौटमा अपनाउनु पर्ने नीति र प्रयोजन

२. बजेट

- २.१ परिभाषा तथा किसिम
- २.२ बजेटको सिद्धान्त र महत्व
- २.३ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया र नियन्त्रण
- २.४ नेपाल सरकारको आर्थिक कार्य प्रणाली
- २.५ राजस्वका स्रोतहरू र तिनको वर्गिकरण
- २.६ नेपाल सरकारको बजेट निर्माण, स्वीकृति र निकासा व्यवस्था
- २.७ सोधभर्ना सम्बन्धी व्यवस्था र यसका विद्यमान समस्याहरू
- २.८ वार्षिक कार्यक्रम बजेट र सार्वजनिक खरिद योजना
- २.९ नेपाल सरकारको मौद्रिक तथा वित्तीय नितिहरू
- २.१० वैदेशिक ऋण तथा सहयोग प्राप्त गर्ने प्रक्रियाहरू

३. लेखा र लेखाप्रणाली

- ३.१ लेखाको अवधारणा, आधारभूत तत्व र सिद्धान्तहरू
- ३.२ अन्तर्राष्ट्रिय लेखा प्रणाली र लेखा प्रणालीको सर्वमान्य सिद्धान्त
- ३.३ वित्तिय एवं व्यवस्थापकिय लेखाको महत्व र उपादेयता
- ३.४ सरकारी लेखा प्रणालीको सिद्धान्तहरू र नेपालमा यसको प्रयोग
- ३.५ नेपाल सरकारको वर्तमान लेखा प्रणाली

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समुह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

- ३.६ नेपाल सरकारको खाता सूची र राजस्व वर्गिकरण एवं व्याख्या
 - ३.७ नेपाल सरकारको कोष व्यवस्था, कोष लेखाङ्कन (Fund Accounting) र रकमान्तर
 - ३.८ लेखामा आयको पहिचान तथा मापन र बैंक हिसाव समायोजन विवरण
 - ३.९ लेखामा त्रुटी पहिचान तरिकाहरु
 - ३.१० वित्तीय विश्लेषणका तरिकाहरु
 - ३.११ लाभ-लागत विश्लेषण
 - ३.१२ नेपाल लेखा मापदण्ड (Nepal Accounting Standard)
 - ३.१३ सरकारी लेखा सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड
४. लेखापरिक्षण
- ४.१ लेखापरिक्षणको अवधारण तथा आधारभूत सिद्धान्त, प्रकार, महत्व एवं उपादेयता
 - ४.२ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक लेखा परिक्षण तथा अन्तिम लेखा परिक्षण
 - ४.३ व्यवस्थापन परीक्षण र कार्यमूलक लेखा परिक्षण
 - ४.४ लेखापरीक्षकहरुको अधिकार, दायित्व तथा विश्वसनीयता
 - ४.५ नेपाल लेखापरिक्षण मापदण्ड
 - ४.६ आर्थिक अनुशासन र वित्तीय व्यवस्थापन र लेखापरिक्षण
 - ४.७ सार्वजनिक जवाफदेहीको अवधारणा र त्यसको प्रयोग
 - ४.८ महालेखा परीक्षकको काम कर्तव्य र अधिकार
 - ४.९ बेरुजु र बेरुजु फछ्यौट सम्बन्धी व्यवस्था
 - ४.१० नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स ऐन
 - ४.११ भ्रष्टाचार, अख्तियार दुरुपयोग तथा राजस्व चुहावटको नियन्त्रण
५. पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, कानूनी नीतिगत व्यवस्था र जनस्वास्थ्य
- ५.१ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको विद्यमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरु
 - ५.२ नेपाल सरकारको कार्य क्षेत्र तथा पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका कार्य क्षेत्र
 - ५.३ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
 - ५.४ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको कर्मचारी सेवाका शर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०६७
 - ५.५ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६७
 - ५.६ पाटन अस्पताल संचालन विनियमावली, २०६७
 - ५.७ चालु आवधिक योजनामा स्वास्थ्य नीति सम्बन्धी जानकारी
 - ५.८ नेपाल सरकारको स्वास्थ्य योजना तथा रणनीति
 - ५.९ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु
 - ५.१० स्वास्थ्य विमा, स्वास्थ्यमा लगानी र जनस्वास्थ्यमा सामूदायिक संस्थाहरुको भूमिका
 - ५.११ स्वास्थ्यमा केन्द्रीकरण, विकेन्द्रीकरण र स्थानीय निकाय
 - ५.१२ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयको काम कर्तव्य र अधिकार
 - ५.१३ नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ र स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५४
 - ५.१४ नेपाल मेडिकल काउन्सिल ऐन, २०२० र नियमावली, २०२४
 - ५.१५ नेपाल नर्सिङ्ग परिषद ऐन, २०५२
 - ५.१६ नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद ऐन, २०५३
 - ५.१७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४

--- समाप्त ---

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समुह, प्रमुख प्रशासन अधिकृत तह ९(ख) पदको खुल्ला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

द्रष्टव्य : प्रश्नहरु यथासम्भव नेपालको सन्दर्भमा सोधिनेछ । द्वितीय पत्र सेवा सम्बन्धी विषयमा विभिन्न
एकाईको अङ्कभार निम्न बमोजिम हुनेछ ।

एकाई		अङ्कभार
१	आर्थिक प्रशासन	४०
२	बजेट	
३	लेखा र लेखाप्रणाली	३०
४	लेखापरिक्षण	
५	पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, कानूनी नीतिगत व्यवस्था र जनस्वास्थ्य	३०